

Enintään 6 tehtävään saa vastata. Tehtävät arvostellaan pistein 0–6, paitsi muita vaativimmat, +:lla merkityt jokeritehtävät, jotka arvostellaan pistein 0–9. Moniosaisissa, esimerkiksi a-, b- ja c-kohdan sisältävissä tehtävissä voidaan erikseen ilmoittaa eri alakohtien enimmäispistemäärät.

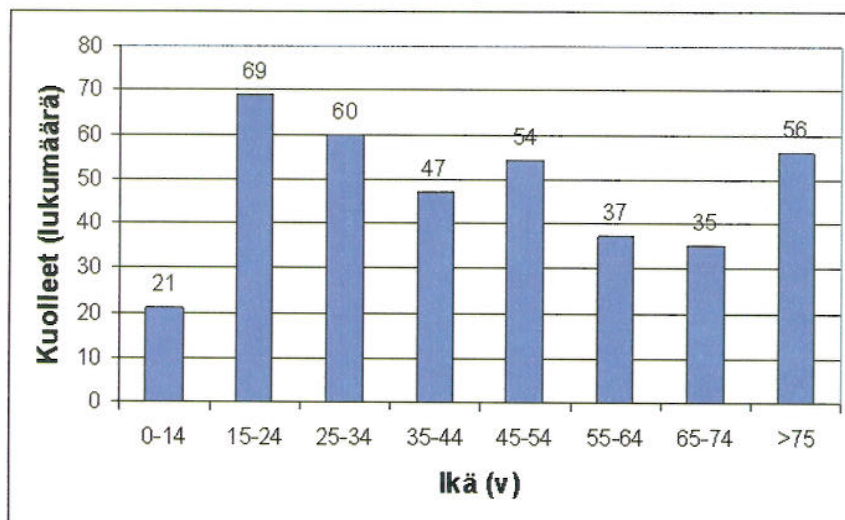
1. Selvitä, mitä seuraavilla käsitteillä tarkoitetaan:
 - a) keliakia
 - b) eutanasia
 - c) hoitotakuu.
2. Suomessa on tuhansia rockyhtyeitä. Pohdi, minkälaisia terveysvaikutuksia tähän harrastukseen tai työhön voi liittyä.
3. Ohessa on ote kirjasta, jossa Juhani Seppänen kuvaa elämäänsä raitistuneena. Pohdi tekstin avulla psyykkisen ja sosiaalisen terveyden näkökulmasta nuorten raittiutta ja raitistumista.

”Raitistunut on Suomessa samassa asemassa kuin työtön, varoittavana esimerkkinä yhteisön ulkopuolella, ei ehkä täysin omaa syytään, mutta tietynlaista heikkouttaan osoittaen kuitenkin. Sellainen voi tarttua. Sellaista pitää karttaa.

Raitistuneen näkemyksiä pidetään häviäjän näkemyksinä. Ne, jotka julkisesti myöntävät alkoholin yliotteen, ottavat samalla eristäytymisen riskin. Alkoholista pidättäytyminen toimii näin riippumatta sen syystä. Raittiutus on tietenkin kunkin yksityisasia, kunnioitettava valinta, kunhan se ei vaaranna meidän muiden alkoholin saantia. Moni julkiraitis on enemmänkin julkialkoholisti. Hän toimii muille sopivana benchmarkkaajana. Seisoo nurkassa häpeämässä. Raitis on se, joka saa opetella olemaan hienovarainen muita kohtaan. Hän peittelee, salailee, juo näköisviinaa, tekee kaikkensa, ettei vaarantaisi muiden nautintoa.”

Juhani Seppänen, *Selvästi juovuksissa* (2006)

4. Suomessa tieliikenteessä loukkaantui vuonna 2005 lähes 9 000 ihmistä ja kuoli liki 400 ihmistä. Mitä oheinen kuvio kertoo? Minkälaisia keinoja on tieliikenneonnettomuuksien vähentämiseksi?

Kuvio: Tieliikenteessä kuolleet vuonna 2005
Lähde: Tilastokeskus, Liikenneturva

5. Kouluterveyskyselyn tulokset ovat kertoneet nuorten masentuneisuuden lisääntymisestä. Mitkä tekijät voivat selittää tätä ilmiötä?
6. Kuvaile aikuisten terveysliikunnan suositukset ja laadi näiden suositusten mukaisesti itsellesi yhden viikon liikuntaohjelma esimerkkejä käyttäen.

Tehtävät 7A ja 7B ovat keskenään vaihtoehtoisia. Tehtävä 7A on laadittu vanhojen, vuoden 1994 lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan, tehtävä 7B uusien, vuonna 2005 käyttöön otettujen lukion opetussuunnitelman perusteiden mukaan. Kumpaan tahansa tehtävään saa vastata.

- 7A. Kuvaile kunnan tehtäväksi määrättyjä terveyspalveluja ja niiden järjestämistä.

TAI

- 7B. Kuvaile, millä eri tavoilla voidaan tutkia oppilaiden kouluruokailun terveellisyyttä.
8. Pohdi lihavuuteen liittyviä eettisiä näkökulmia.
 - +9. Kuvaile osteoporoosin syitä, seurauksia ja ehkäisykeinoja.
 - +10. Seksuaaliterveyden edistämiseen liittyy sukupuolitautilien ehkäisy ja suunniteltu raskauden ehkäisy. Vuonna 2004 laboratoriot ilmoittivat 13 357 uutta klamydiatapausta, kun vastaava lukumäärä vuonna 1995 oli 9 317. Uusista tapauksista kaksi kolmasosaa on alle 25-vuotiailla. Seksuaaliterveyden edistämisen haasteita osoittaa myös se, että alle 20-vuotiailla nuorilla ja alle 25-vuotiailla nuorilla aikuisilla raskaudenkeskeytykset ovat selvästi lisääntyneet kymmenen viime vuoden aikana. Vuonna 2004 tehtiin 15,7 aborttia tuhatta 15–19-vuotiasta tyttöä kohti, kun vastaava luku vuonna 1995 oli 11,0.
 - a) Mitä nämä klamydiatapauksia ja raskaudenkeskeytyksiä kuvaavat lukumäärät kertovat nuorten ja nuorten aikuisten seksuaalikäyttäytymisestä ja siihen vaikuttavista tekijöistä? (4 p.)
 - b) Vertaile raskauden ehkäisymenetelmiä ja niiden raskautta ehkäiseviä vaikutustapoja. (5 p.)